

Asia

EMU:n kehittäminen

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Kesäkuussa julkaistiin viiden puheenjohtajan raportti ”Euroopan talous- ja rahaliiton viimeistely”. Raportissa esitettiin kolme eri vaihetta talous- ja rahaliiton viimeistelemiseksi.

Komissio julkaisi 21.10. toimenpidepaketin talous- ja rahaliiton kehittämiseksi. Komission paketti koskee EMU:n kehittämisen ensimmäistä vaihetta ja toisen vaiheen valmistelua.

Marraskuun Ecofinissä käytiin alustava keskustelu toimenpidepaketista ja joulukuun Eurooppa -neuvostossa hyväksyttäneen asiaa koskevat päätelmät.

Suomen kanta

Suomen kannat pohjautuvat hallitusohjelman kirjauksiin. Talous- ja rahaliiton kehittämistarpeita on syytä arvioida kokonaisuutena, sekä lyhyemmän että pidemmän aikavälin tarpeiden näkökulmasta. Lähiaikoina tulee keskittyä jo sovittujen uudistusten täytäntöönpanoon sekä sellaisiin konkreettisiin uudistuksiin, jotka on mahdollista hyväksyä nykyisten perussopimusten puitteissa.

Suomen lähtökohtana on, että jokainen jäsenvaltio kantaa vastuun omasta talouspolitiikastaan ja vastaa itse veloistaan. Suomi pitää tervetulleena komission pyrkimyksiä yksinkertaistaa finanssipolitiikan sääntökehikkoa ja parantaa sen läpinäkyvyyttä.

Suomi pitää vertaisarviointeja hyvänä tapana edistää rakenneuudistuksia jäsenmaissa ilman pakottavaa lainsäädäntöä. Sen sijaan Suomi ei pidä tarpeellisena laajentaa sosiaali- ja työllisyyskysymysten käsittelyä osana makrotalouden epätasapainojen menettelyä.

Suomi suhtautuu varauksella kansallisen kilpailukykyneuvoston perustamiseen.

Suomi tukee vahvaa sijoittajavastuuseen perustuvaa pankkiunionia ja sen kehittämistä. Lyhyellä tähtäimellä tulisi varmistaa pankkiunionia koskevan lainsäädännön täytäntöönpano sekä luoda täydentävät rahoitusjärjestelyt joulukuussa 2013 sovitussa aikataulussa.

Yhteisen talletussuojajärjestelmän luominen voi tulla kyseeseen vasta, kun siihen voidaan siirtyä tasavertaiselta pohjalta. Nykyisen kaltaiset erot pankkisektorien riskeissä johtaisivat hyötyjen ja kustannusten epätasaiseen jakautumiseen. Tasavertaisen perustan luominen yhteiselle talletussuojajärjestelmälle edellyttäisi vähintään, että pankkisääntely ja –valvonta yhtenäistetään aidosti, eri maiden pankkisektorien riskejä vähennetään nykyisestä tuntuvasti ja talletussuojan kansalliset rahastointiasteet kartutetaan yhdenmukaiselle tasolle.

Suomi tukee pääomamarkkinaunionin tavoitteita ja eurooppalaisten rahoitusmarkkinoiden toiminnan kehittämistä. Pääomamarkkinaunionin avulla voidaan edistää euroalueen taloudellista lähentymistä ja taloudellista vakautta. Pääomamarkkinaunionia kehitettäessä tulee turvata verotietojen saanti ja kansallisen verotuksen edellytykset.

Suomi kannattaa pitkän aikavälin tavoitetta yhtenäistää euroalueen ulkoista edustautumista. Suomi ei kuitenkaan tue sellaista välivaiheen mallia, jossa pienet euromaat yhdistettäisiin osaksi suurten euromaiden hallitsemia vaalipiirejä.

Pääasiallinen sisältö

Komission toimenpidepaketti muodostuu viidestä eri asiakirjasta: 1) Tiedonanto toimista talous- ja rahaliiton viimeistelemiseksi, 2) Komission päätös riippumattoman neuvoa-antavan Euroopan finanssipoliittisen lautakunnan perustamisesta, 3) Komission ehdotus neuvoston suositukseksi kansallisten kilpailukykyneuvostojen perustamisesta euroalueelle, 4) Tiedonanto euroalueen ulkoisen edustuksen yhdenmukaistamisesta kansainvälisillä foorumeilla sekä 5) Ehdotus euroalueen yhteisestä edustuksesta kansainvälisessä valuuttarahastossa (*IMF*).

Seuraavassa kuvataan paketin keskeiset ehdotukset tiivistetysti.

Eurooppalaisen ohjausjakson kehittäminen

Komissio esittää eurooppalaisen ohjausjakson kehittämistä eri tavoin:

Euroalueen ja kansallisen tason seurannan parempi yhdistäminen. Komission tarkoituksena on lisätä euroalueen roolia ohjausjaksossa painottamalla vuosittaisessa kasvuselvityksessä euroalueen keskeisiä finanssi-, talous ja sosiaalipolitiikkaan sekä rahoitusmarkkinoihin liittyviä prioriteetteja. Prioriteeteista tulisi keskustella neuvostossa, euroryhmässä sekä Euroopan parlamentissa. Toimielinten välisissä keskusteluissa syntynyt yhteisymmärrys euroalueen tarpeista toimisi lähtökohtana kansallisille uudistusohjelmille, vakausohjelmille sekä maakohtaisille suosituksille.

Euroaluetta on käsitelty osana ohjausjaksoa tähänkin asti, mutta sitä koskevat keskustelut ovat jääneet niukaksi eikä niillä ole ollut käytännössä merkitystä talouspolitiikan ohjauksessa. Eräät jäsenvaltiot ovat kokeneet tämän ongelmaksi ja peräänkuuluttaneet euroalueen ulottuvuuden parempaa huomioimista maakohtaisissa suosituksissa ja jäsenvaltioiden finanssipolitiikassa. Erityisesti nämä jäsenvaltiot ovat pitäneet tärkeänä, että ne euromaat, joiden julkistalouden tila sen sallii, tukevat euroalueen talouden kysyntää elvyttävällä finanssipolitiikalla. Toiset jäsenvaltiot taas ovat katsoneet, että jos

euromaa huolehtii julkisen taloutensa kestävydestä ja noudattaa vakaus- ja kasvusopimusta, ei sen finanssipolitiikalle voi asettaa muita, euroalueen tarpeista kumpuavia vaatimuksia.

Komission ehdotukset tulee nähdä vastauksena tähän keskusteluun. Ne eivät sinänsä luo jäsenvaltiolle uusia velvoitteita, mutta ne toisivat euroalueen näkökulman vahvemmin esille ohjausjakson osana. Tämä saattaisi kasvattaa painetta jäsenvaltioita – erityisesti isoja jäsenvaltioita – kohtaan huomioida talouspolitiikassaan euroalueen tarpeet.

Sosiaalisen ja työllisyysnäkökulman vahvistaminen. Komissio on päättänyt lisätä makrotaloudellisten epätasapainojen menettelyn indikaattorien joukkoon kolme sosiaaliseen ulottuvuuteen liittyvää indikaattoria (osallistumisaste, pitkäaikaistyöttömyys ja nuorisotyöttömyys). Komission aikaisemmat samansuuntaiset ehdotukset ovat törmänneet jäsenvaltioiden vastustukseen. Jäsenvaltiot ovat katsoneet, että makrotaloudellisten epätasapainojen menettely, johon sisältyy sanktioiden mahdollisuus, ei ole oikea konteksti keskustella sosiaalisesta näkökulmasta.

Komissio kannustaa jäsenvaltioita vahvempaan yhteistyöhön työmarkkinajärjestöjen kanssa, erityisesti kansallisten uudistusohjelmien laadinnassa. Komissio aikoo myös kasvattaa omaa yhteydenpitoaan jäsenvaltioiden työmarkkinaosapuolten kanssa. Lisäksi komissio ehdottaa vertaisarvioinnin kehittämistä joustavan sosiaaliturvan osalta.

Komissio lupaa myös jatkossa huomioida paremmin sosiaalinen oikeudenmukaisuus rahoitustukea saavien maiden sopeutusohjelmissa.

Lisäksi komissio aikoo hyödyntää aikaisempaa enemmän vertaisarviointeja eri politiikkalohkoilla sekä tukea rakennemuutosten toimeenpanoa hyödyntämällä investointi- ja rakennerahastoja ja tarjoamalla neuvontapalveluja.

Finanssipolitiikan sääntöjen yksinkertaistaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen

Komission kaavailut finanssipolitiikan sääntöjen yksinkertaistamisen osalta ovat luonteeltaan täsmentymättömiä, joten niihin on tässä vaiheessa vaikea ottaa kantaa.

Komissio pyrkii esim. parantamaan konsistenssia yhtäältä velkasäännön ja keskipitkän aikavälin tavoitteen (MTO) ja toisaalta vakaus- ja kasvusopimuksen ennaltaehkäisevän ja korjaavan osan välillä sekä liiallisen alijäämän menettelyyn (EDP) liittyvien monivuotisten suositusten päivittämiseen. Näistä komission esityksistä tullaan keskustelemaan ja pääsemään yhteisymmärrykseen jäsenmaiden kanssa.

Läpinäkyvyyden parantamisen osalta komission toimet liittyvät finanssipolitiikan sääntöjä selittävän *vade mecum* asiakirjan vuosittaiseen päivittämiseen, datan ja laskelmien julkaisemiseen sekä finanssipoliittisen lautakunnan perustamiseen.

Komission ehdotukset voivat toteutuessaan parantaa tietyiltä osin finanssipolitiikan sääntökehikon sisäistä johdonmukaisuutta. Ne eivät kuitenkaan välttämättä tee sääntökehikosta yksinkertaisempaa.

Finanssipoliittinen lautakunta

Komissio on perustanut omalla päätöksellään neuvoa-antavan finanssipoliittisen lautakunnan (*European Fiscal Board, EFB*). EFB on riippumaton ja sillä on neuvoa-antava rooli monenvälisessä seurannassa euroalueella. Sen mandaattiin kuuluu arvioida finanssipolitiikan kehikon toimeenpanoa, erityisesti finanssipolitiikan seurannan päätösten ja implementaation horisontaalista konsistenssia, sääntöjen vakavaa noudattamatta jättämistä (*serious non-compliance*), ja finanssipolitiikan virityksen (*fiscal stance*) sopivuutta euroalueella ja kansallisesti. Havaitessaan talous- ja rahaliiton toiminnan vaarantavia riskejä EFB liittää neuvoihinsa erityisen arvioinnin mahdollisista politiikkaoptioista vakaus- ja kasvusopimuksen puitteissa. Lisäksi EFB tekee yhteistyötä kansallisten finanssipolitiikan valvojien kanssa. EFB muodostetaan viidestä asiantuntijasta, jotka komissio valitsee. EFB:n sihteeristö sijaitsee komissiossa.

Finanssipoliittisen lautakunnan mandaatti pitää sisällään hyvin eriluonteisia tehtäviä. Yhtäältä se tulkitsee vakaus- ja kasvusopimusta ajankohtaisissa, jäsenvaltioiden finanssipolitiikkaa koskevissa tulkintakysymyksissä. Tämä on nähtävä myönnetyksenä tahoille, jotka katsovat, että komissio ei ole onnistunut vakaus- ja kasvusopimuksen toimeenpanossa. Toisaalta lautakunta arvioi myös finanssipolitiikan viritystä euroalueen tasolla sekä jäsenvaltioiden finanssipolitiikan sopivuutta euroalueen taloustilanteeseen. Tämä osa mandaattia on saanut kannatusta niiltä jäsenvaltioilta, joiden jäsenvaltioita tulisi ohjata huomioimaan paremmin euroalueen kysyntätilanne oman finanssipolitiikkansa mitoituksessa.

Makrotaloudellisten epätasapainojen menettelyn vahvistaminen

Makrotaloudellisten epätasapainojen menettely (MIP) on EU:n makrotaloudellisen koordinaation väline, jonka tarkoitus on identifioida makrotaloudelliset riskit aikaisessa vaiheessa ja ehkäistä niiden kehittyminen vakaviksi tasapainottomuuksiksi. MIP:iin kuuluva liiallisten epätasapainojen menettely mahdollistaa periaatteessa sanktioiden langettamisen jäsenvaltiolle, joka ei ole ryhtynyt korjaaviin toimiin tasapainottomuuksien korjaamiseksi. Käytännössä yhtään liiallisten tasapainottomuuksien menettelyä ei ole käynnistetty, ja osin tästä syystä monet ovat pitäneet MIP:n toimeenpanoa heikkona. Komission tavoitteena on nyt vahvistaa makrotalouden epätasapainojen menettelyä. Komissio sitoutuu mm. parantamaan menettelyn läpinäkyvyyttä julkistamalla enemmän analyysia, kriteerejä ja päätösten perusteluja. Komissio lupaa myös täsmentää menettelyjä tilanteessa, jossa jäsenvaltiossa on identifioitu liiallinen epätasapaino.

Komissio aikoo myös lisätä MIP:iin liittyviin julkaisuihin euroaluenäkökulman.

Kansalliset kilpailukykyneuvostot

Komissio ehdottaa suosituksen antamista jäsenvaltioille kansallisten kilpailukykyneuvostojen perustamisesta. Kilpailukykyneuvostojen tehtävänä olisi seurata palkanmuodostuksen ja politiikkatoimien vaikutusta kilpailukykyyn. Neuvostojen perustamisessa olisi noudatettava tiettyjä vähimmäisvaatimuksia: niiden tulisi olla itsenäisiä ja pystyä julkisesti viestimään ajankohtaisista teemoista. Lisäksi niillä tulisi olla lakiin kirjattu asema ja riittävät resurssit. Neuvostojen perustamisessa tulisi ottaa huomioon jäsenvaltioiden erot ja työmarkkinaosapuolten asema.

Komiteatasolla jäsenmaat ovat suhtautuneet tähän esitykseen varauksellisesti, eivätkä ole nähneet lisäarvoa kilpailukykyneuvostojen perustamisessa. Huolina ovat myös byrokratian ja kustannusten lisääntyminen sekä komission epäselvä rooli koordinoivana tahona. Komission mukaan kilpailukykyneuvostojen aiheuttamia lisäkustannuksia voidaan pienentää hyödyntämällä olemassa olevia instituutioita.

Kilpailukykyneuvoston tehtäväkenttä olisi varsin laaja ja kattaisi palkanmuodostukseen, verotukseen, sosiaaliturvaan, työmarkkinoihin ja koulutukseen liittyviä kysymyksiä. Jotta kilpailukykyneuvosto kykenisi tarjoamaan komission kaavailemaa riippumatonta, yksityiskohtaista analyysiä tältä laajalta tehtäväkentältä, se tarvitsisi päätoimiset ja tuntuvat resurssit. Suomessa ei tällä hetkellä ole sellaista tahoa, joka voisi luontevasti ottaa tämän tehtävän hoitaakseen. Tulo- ja kustannuskehityksen selvitystoimikunnan (TUKUSETO) toimenkuva kattaa osan kaavaillun kilpailukykyneuvoston tehtävistä, mutta sen kokoonpano ei täytä komission ehdotuksen vaatimusta itsenäisyydestä.

Euroalueen ulkoinen edustautuminen

Komission ehdotus euroalueen ulkoisen edustautumisen yhtenäistämiseksi on kolmivaiheinen. Ensiksi tarkoituksena on vahvistaa euroalueen koordinaatiota, toiseksi parantaa euroalueen edustautumista kansainvälisessä valuuttarahastossa IMF:ssä ja kolmannessa vaiheessa, kun tarvittavat hallintouudistukset IMF:ssä on tehty, muodostaa euroalueen yhteinen vaalipiiri IMF:n johtokuntaan. Tällä hetkellä IMF:n 24-jäsenisessä johtokunnassa EU-maat ovat jakautuneet kymmeneen eri vaalipiiriin. Näistä kymmenestä vaalipiiristä kahdeksassa on jäseninä euromaita. Saksalla, Ranskalla ja UK:lla on oma edustaja IMF:n johtokunnassa, mutta muut EU-maat ovat ryhmittyneet vaalipiireihin, joissa kaikissa on EU-maiden lisäksi jäseninä myös muita kuin EU-maita. Suomi kuuluu Pohjoismaiden ja Baltian maiden vaalipiiriin.

EU-maat ovat jo pitkään koordinoineet kantojaan IMF:n johtokunnassa. Talous- ja rahoituskomitean (EFC) alainen IMF-asioihin keskittyvä komitea muodostaa EU:n yhteisen kannan tärkeimpiin IMF:n agendalla oleviin aiheisiin. Lisäksi EU-maiden edustajat IMF:n johtokunnassa kokoontuvat säännöllisesti ennen IMF:n johtokunnan kokouksia ja koordinoivat näkemyksiään. Komission ehdotuksessa euroalueen koordinaatiota on tarkoitus vahvistaa antamalla euroalueen yhteisiä lausuntoja useimmista IMF:n agendalla olevista aiheista. Tällä hetkellä euroalueen yhteisiä lausuntoja annetaan ainoastaan euroaluetta koskevissa asioissa kuten euroalueen rahapolitiikkaan liittyvissä kysymyksissä. Komissio ehdottaa myös, että EFC:n IMF-asioden alakomitea alkaisi kokoontua myös euromaiden kokoonpanossa. Kansainvälisessä valuutta- ja rahoituskomiteassa IMFC:ssä annetaan tällä hetkellä EU-maiden lausunto puheenjohtajamaan valtiovarainministerin nimissä. Komission ehdotuksessa tulevaisuudessa EU-lausunnon sijaan annettaisiin euroryhmän lausunto euroryhmän puheenjohtajan nimissä.

Euroalueen edustautumista parannettaisiin järjestämällä vaalipiirit vähitellen siten, että euromaat muodostaisivat ainoastaan euromaista koostuvia vaalipiirejä. Välivaiheessa ennen yhteiseen eurotuoliin siirtymistä euroalueen pitäisi komission mukaan saada IMF:n johtokuntaan tarkkailija, joka olisi joku IMF:n johtokunnan jäsenistä. Tämän tarkkailijan valitsisi euroryhmä. Komissio ehdottaa vuotta 2025 takarajaksi yhteiseen eurotuoliin siirtymiselle.

Komission esityksestä puuttuu kokonaan arvio siitä, miten IMF:n rahoitus jatkossa hoidettaisiin. Tällä hetkellä kansalliset keskuspankit maksavat jäsenmaiden IMF-

rahoitusosuudet. Suomen tapauksessa valtio on antanut Suomen Pankille takauksen Suomen Pankin IMF:lle antamalle rahoitukselle.

Pankkiunionin viimeistely ja pääomamarkkinaunioni

Komission tiedonannossa korostetaan pankkiunionin viimeistelyn merkitystä EMU:n kehittämiseksi. Pankkiunionin osalta viime vuosina on saavutettu merkittävää edistystä, mutta komission mukaan työ on edelleen seuraavilta osin kesken.

Ensinnäkin, komissio patistaa jäsenvaltioita saattamaan voimaan kansalliseen lainsäädäntöön pankkien elvytys- ja kriisinratkaisudirektiivi, talletussuojadirektiivi sekä hyväksymään yhteistä kriisinratkaisurahastoa koskeva valtiosopimus.

Toiseksi, tiedonannossa kannustetaan jäsenvaltioita sopimaan täydentävistä rahoitusjärjestelyistä yhteiselle kriisinratkaisurahastolle siirtymäaikana sekä löytämään yhteisymmärrys pysyvästä yhteisestä varautumisjärjestelystä, jonka pitäisi olla keskipitkällä aikavälillä fiskaalisesti neutraali.

Kolmanneksi, komissio esittää yhteisen talletussuojajärjestelmän perustamista euroalueen jäsenvaltioille. Järjestely olisi myös avoin euroalueen ulkopuolisille jäsenvaltioille, jotka osallistuisivat pankkiunioniin. Tavoitteena on että talletusten turvallisuus ei vaihtelisi eri pankeissa riippuen niiden maantieteellisestä sijainnista pankkiunionissa. Tiedonannon perusteella yhteinen talletussuojajärjestelmä rakennettaisiin vaiheittain, siten että ensi vaiheessa perustettava yhteinen talletussuojarahasto voisi toimia kansallisten rahastojen jälleenvakuuttajana.

Neljänneksi, komissio ilmoittaa olevansa sitoutunut harkitsemaan muita toimenpiteitä joiden avulla yhteistä sääntökirjaa voitaisiin tarkastella uudelleen tavoitteena vähentää pankkijärjestelmän riskejä ja pankkien ja niiden kotivaltioiden välistä kohtalonyhteyttä. Komissio ei kuitenkaan erittele näitä tarkemmin tiedonannossaan.

Viidentenä kohtana tiedonannossa korostetaan pääomamarkkinaunionin tärkeyttä, jolla pyritään monipuolistamaan yritysrahoituksen lähteitä sekä vahvistamaan yksityisen sektorin riskinjakoa yhteismarkkinoilla yli kansallisten rajojen.

Kiistanalaisin kohta tässä kokonaisuudessa koskee yhteisen talletussuojajärjestelmän perustamista. Esimerkiksi Saksa on ilmoittanut vastustavansa hanketta. Myös Suomi on aiemmin vastustanut yhteisen talletussuojajärjestelmän kehittämistä. Perusteena linjalle on ollut ainakin kaksi tekijää: i) arvio siitä, että suomalaisten pankkien kaatumisen todennäköisyys on nykyisellään muihin jäsenvaltioihin verrattuna alhainen, jolloin ne eivät todennäköisesti lähiaikoina hyötyisi yhteisestä järjestelmästä ja ii) erilaiset rahastointitasot eri jäsenmaissa.

Toisaalta lienee niin, että pidemmällä aikavälillä yhteisen talletussuojan luomasta vakuutuksesta hyötyisivät eniten pienet ja keskittyneet pankkijärjestelmät, joissa pankkitoiminnan riskit ovat voimakkaasti korreloituneita eri toimijoiden välillä. Tältä pohjalta tarkasteltuna Suomi lukeutuisi suurimpiin hyötyjiin järjestelmästä. Yhteinen talletussuoja myös helpottaisi pankkien ongelmien käsittelyä erillään valtiosta.

Komission tiedonannon julkistamisen jälkeen on ilmennyt, että seuraava puheenjohtajavaltio Hollanti olisi laatimassa pakettiratkaisua pankkiunionin viimeistelyyn liittyen. Paketti sisältäisi sekä riskien jakoon, että niiden vähentämisen

liittyviä elementtejä: Riskien jakoon kuuluisivat yhteinen talletussuoja sekä julkisen varautumisjärjestelyn voimaantulon aikaistaminen vuoden 2023 lopusta toteutettavaksi jo lähivuosina. Riskien vähentämisen yksityiskohdat eivät ole täysin määritelty, mutta niihin voisivat kuulua mm. kansallisten lainsäädäntöoptioiden poistaminen, valtoriskien poikkeuskohtelun muuttaminen riskipainotetussa rahoitussääntelyssä sekä talletussuojan ennakkorahastointitason konvergoituminen.

Demokraattinen hyväksyttävyyden, omistajuus ja tilivelvollisuus

Komission tiedonanto korostaa demokraattisen hyväksyttävyyden ja tilivelvollisuuden merkitystä EMU:n kehittämisessä varsinkin kun siirrytään kohti suurempaa suvereniteetin jakamista jäsenvaltioiden välillä. Käytännön askelina tällä saralla komissio mainitsee mm. Euroopan parlamentin roolin eurooppalaisen ohjausjakson valvonnassa sekä tiivistyvän taloudellisen dialogin EP:n, neuvoston, komission ja euroryhmän välillä. Lisäksi komissio korostaa Euroopan parlamentin ja kansallisten parlamenttien välistä yhteistyötä ja keskusteluyhteyttä. Komissio myös muistuttaa että kansalliset parlamentit voivat 2-pack asetuksen puitteissa kutsua komissaarin kuultavaksi koskien komission näkemystä kansallisista budjettisuunnitelmista tai sen suositusta koskien liiallisen alijäämän menettelyä.

Suomi on aiemmissa kannanotoissaan korostanut kansallisten demokraattisten mekanismien roolia demokraattisen oikeutuksen turvaajana. Suuren valiokunnan lausunnon (SuVL 4/2012 vp) mukaisesti ”on demokratian kannalta vaarallista hyväksyä näennäisdemokraattisia säännöksiä, joilla luodaan demokraattisesta legitiimiydestä vaikutelma ilman reaalista katetta. Euroopan parlamentti ja jokainen kansallinen parlamentti pystyvät oman toimivaltansa puitteissa vaikuttamaan tehokkaasti talouspolitiikkaan.”

Komission pidemmän aikavälin suunnitelmat

Tiedonannon mukaan komissio aikoo vuoden 2016 puolivälissä perustaa asiantuntijaryhmän tutkimaan oikeudellisia, taloudellisia ja poliittisia ennakoedellytyksiä talous- ja rahaliiton edelleen kehittämiseksi. Lisäksi komission aikomuksena on keväällä 2017 julkaista valkoinen kirja talous- ja rahaliiton viimeistelystä. Valkoista kirjaa laadittaessa kuullaan muiden EU:n toimielinten puheenjohtajia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Talous- ja rahaliittoa koskevat määräykset sijaitsevat EUT- sopimuksen VIII osastossa. Niiden muuttaminen edellyttäisi SEU 48 artiklan mukaisten perussopimusten tarkistusmenettelyjen soveltamista.

Perustamissopimukset eivät sisällä nimenomaisia määräyksiä pankkiunionista. Yhteisen valvontamekanismin oikeusperusta on SEUT 127 artiklan 6 kohta, jonka nojalla Euroopan keskuspankille voidaan antaa luottolaitosten ja rahoituslaitosten vakauden valvontaan liittyviä erityistehtäviä. Yhteistä kriisinratkaisumekanismista on päätetty osin sisämarkkinasääntelyllä (SEUT 114 artikla), osin erillisellä valtiosopimuksella (SRF-sopimus).

Pääomien vapaa liikkuvuus on yksi EU:n neljästä perusvapaudesta, jota koskevat SEUT 63–66 artiklan erityiset määräykset. Huomattava osa pääomamarkkinaunionin kehittämisen edellyttämistä toimista sijoittuu kuitenkin muille unionipolitiikan aloille ja annettaisiin ensisijaisesti asianomaisia politiikka-aloja koskevien nimenomaisten oikeusperustamääräysten nojalla.

Euroalueen ulkoisen edustautumisen yhtenäistäminen perustuu SEUT artiklaan 138, jonka mukaan euromaiden kannanottoja kansainvälisissä rahoituslaitoksissa pyritään yhtenäistämään kysymyksissä, jotka ovat talous- ja rahaliiton kannalta erityisen merkittäviä.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Toimenpidepaketin käsittely Euroopan parlamentissa ei ole alkanut.

Kansallinen valmistelu

EU ministerivaliokunta, 20.11.2015

Eduskuntakäsittely

E 113/2012 vp jatkokirjeineen.

Suuri valiokunta, 4.12.2015

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Tiedonantopaketilla ei sinällään ole taloudellisia vaikutuksia. Sen sijaan pakettiin sisältyvillä ehdotuksilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia talous- ja rahaliiton jäsenmaissa. Näitä vaikutuksia tullaan arvioimaan tarkemmin erikseen konkreettisten lainsäädäntöehdotusten yhteydessä.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Tiedonanto toimista talous- ja rahaliiton viimeisteleminen:

http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/single-market-strategy/communication-emu-steps_en.pdf

Päätös riippumattoman neuvoa-antavan Euroopan finanssipoliittisen komitean perustamisesta

http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/single-market-strategy/decision-efb_en.pdf

Suositus kansallisten kilpailukykykomiteoiden perustamisesta euroalueelle

http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/single-market-strategy/recommendation-ncbs_en.pdf

Tiedonanto euroalueen ulkoisen edustuksen yhdenmukaistamisesta kansainvälisillä foorumeilla

http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/single-market-strategy/communication-external-representation-roadmap_en.pdf

Ehdotus euroalueen yhteisestä edustuksesta IMF:ssä

http://ec.europa.eu/priorities/economic-monetary-union/docs/single-market-strategy/proposal-external-representation_en.pdf

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

VM/RMO/ finanssineuvos Pauli Kariniemi, p. 02955 30210

VM/KO/finanssineuvos Marketta Henriksson, p. 02955 30441

VM/BO/erityisasiantuntija Laura Vartia, p. 02955 30228

VM/RMO/ erityisasiantuntija Minna Nikitin, p. 02955 30490

etunimi.sukunimi@vm.fi

EUTORI-tunnus

EU/2015/1504, EU/2015/1514, EU/2015/1510, EU/2015/1515

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi

VM